

46. évfolyam

34. szám

20 fillér

Dés, 1942 aug. 20.

Szamosvidék

Szerkesztőség: Dés,
Bethlen Gábor-ucca 17. sz.
Távbeszélő szám: 149.

Nemzetpolitikai, társadalmi és közgazdasági hetilap
FELELŐS SZERKESZTŐ: SZTOJKA LÁSZLÓ

Kiadóhivatal: Turul nyomda
Apafi Mihály-ucca 2. sz.
Távbeszélő szám: 167.

ITÉLETVÁRÁS

Az országos törvénynapot István király idején Nagyboldogasszony napján, Szent László király óta az időközben szenté avatott István király napján, augusztus 20-án tartották meg magyar ősünk. Ekkor mindenki a király színe elé vihetete keservét, panaszát, életének minden ügyét-baját, nehézségét. És a király, a nemzeti eszme hordozója, a kisztsusi gondolat felkentje, tanácsot adott, ítéletet hozott.

Sok idő telt el azóta. Szinte 1000 év!

A törvénynapokat rég felváltotta már a királyi kurián való ítélkezés rendszere. De István király emlékét ércben, kőben, államrendszerben, hitben és gondolatban apáról-fiúra örökíti az életet igénylő magyar akarat.

István király örökségében élünk ma is, és örökségében maradunk míg a keresztény magyar királyság élni fog.

Az örökségnek épp e gazdagsága csábitotta a sok örököst, akik nem részt kívántak csupán, hanem az egész örökséget, magát Szent Istvánt, a magyarok királyát akarták kisajátítani, és István királlyal együtt Magyarországot is.

Az örökség egy része igen gyakran egyéni érdekek ütőkártyájává fajult.

Idegének ütőkártyájává.

A kötelességek a magyarokra vártak, s akik nem harcoltak ellenséggel, földdel, nyomorúsággal, akik nem pusztultak, veszték Muhinál, akiket sohse ültettek tüzes trónra, akiknek vére nem folyt el Mohácsnál, akiknek nem kellett harcot vívniok soha a magyar szabadságért, egyre hajtogatták a minden valóságosság szerint idegen nemzetiségű másoló barát megfogalmazásában István király fiához intézett intelmét: „Gyöngye és töredékeny az egynyelvű és egyerkölcsű ország. Hagyom ezért, fiam, adj nekik táplálást, jóakarattal és tisztességes tartást, haad éljenek nálad örömelebb, hogy sem másuit lakozzanak“.

1000 esztendő!

A tulásba vitt jóakaratu táplálás és tisztességes tartás, Triánont termett.

Ebből a termésből megint csak a magyarok ettek.

A törvénynapon idézzük István királyt.

(Folytatása a 2-ik oldalon)

Gondolatok

a Főméltóságu Asszony rádiószózatához

A magyar honvéd kemény léptei ma még a nap hevetől tüzesre forralt homokon dobbannak, de holnap már reá szakad a nyirkos orosz ősz és a pusztában akadálytalanul száguldó szelek elhozzák az első hófelhőket is.

Gondolnunk kell már ma, gondoljunk is erre már ma, amikor a kánikula verejtékét töröljük az arcunkról!

Kormányozni annyi, mint előrelátni. Százszorosan igaz ez ma, amikor a magyar honvéd kemény keze mindnyájunknak és mindnyájunk tiúndérországának, Magyarországnak jövőjét és sorsát hordozza a végtelen orosz pusztaságban. A honvédség raktáraiban már ma ott van a könnyű zubbony mellett a bekecs, a szellős ing mellett a prémes mellény, a nyári bakancs mellett a hócsizma. De... valahogyan ugy hisszük, hogy ez a szeretet és hála, ami minden gondolkozó emberben szükségszerűen benne él a honvéd iránt, jogokat követel a maga számára is. Ha valaki ugy érzi, hogy kötelessége áldozatot hozni azért, akinek a békés életét, a biztonságát, önmagának és családjának védelmét köszönheti, ám teljesítse a kötelességét. De, aki igazán mélyen — magyarul érez, az nem kötelességet emlit, hanem jogokat hangoztat. Jogot ahhoz, hogy áldozatotozhasson, bár csak milliomodrésznyi áldozatot is azért, aki fiatal életét kinálja az ukrán mezőkön, a Don mentén, a Volga dombjai között. És ehhez a jogunkhoz ragaszkodunk! A honvédnek adhatunk eleget, adhatunk mindent, de sokat nem adhatunk. És ha a raktárakban elegendő is a téli holmi, mi, akik önáluk milliószor könnyebb körülmények között állunk a hátsó arcvonal posztjain, mi azt akarjuk, hogy a mi bundánk melegítse az északi hóviharban őrtálló honvéd testét, a mi meleg keztyűnk simogassa meg kezét, a mi hócsizmánk tegye biztosabbá lépteit. Adni akarunk. Nem azt ami a feleslegünk, nemcsak azt, amit nélkülözni tudunk. Azt adjuk, ami hiányozni fog nekünk, amiből csak egy van — ne válogassunk a bundáink között, hanem adjuk oda az egyetlen szörmekabátunkat, menjen vele a bélelt keztyű is, jó lesz magunknak a vékonyabb vagy éppen semmi keztyű. Csak a valódi áldozat adhatja meg azt az érzést, ami melegítőbb mindennél! a kielégített lelkiismeret érzését. És ha majd átfúj ványadt kabátunkon a város utcáin lopakodó decemberi szél, vagy megborzongunk vékony gunyáinkban a mezők hajnali hidegében, gondoljunk arra, akit a bundánk, a bekecsünk melegít. És bizonyosan nem fogunk fázni.

(Esz.)



Ülést tartott Szolnok-Doboka

vármegye közigazgatási bizottsága

Az ülésen közigazgatási, közellátási és ut-
ügyi kérdések kerültek tárgyalásra — Dr.
Vékás József indítványára az ülés egy-
hangulag kimondotta, hogy Daday Loránd
kir. tanfelügyelő visszahelyezését kéri

(Dés). Szolnok-Doboka vármegye közigazgatási bizottsága gróf Bethlen Béla főispán einöklete alatt, ülést tartott.

Közigazgatás, közellátás

A vármegye alispánja dr. Schilling János gondos jelentésben ismertette a vármegye julius havi közigazgatási állapotát. Különösen kiemelte, hogy nagyobb nehézségek nélkül sikerült átvezetni a vármegyét a közellátás szempontjából legnehezebb hónapban.

Utügyek: épül a széki ut!

Az államépítészeti hivatal főnöke: Morsányi Nándor műszaki főtanácsos, fontos uthalózáti munkákról számolt be, különösen kiemelve a széki kerülő uton erőteljes iramban folyó munkálatokat.

Tanítóhiány ...

A tanfelügyelőség vezetője jelentésében a nagyfoku tanítóhiányt emelte ki! Közölte, hogy az új tanfelügyelő augusztus 20-án foglalja el állását.

Helyezzék vissza Daday Lorándot!

Dr. Vékás József ezzel kapcsolatosan indítványt terjesztett a közigazgatási bizottság elé: Mint-hogy dr. Daday Loránd elhelyezése a vármegye magyarságára nézve erősen sérelmes s tudomása szerint illetékes részről lépések tettek a sérelem orvoslására, mondja ki a közigazgatási bizottság, hogy a főispán utján Dr. Daday Lorándnak visszahelyezését kéri.

Kérte a főispánt, hogy a bizottság e határozati kérését sürgősen felterjeszteni sziveskedjék, mielőtt az ujon megbízott tanfelügyelő állását eloglalná s ez által a magyarságon esett sérelem állandósulna. A főispán készséggel járult hozzá a közigazgatási bizottság által az egyhangulag elfogadott indítvány sürgős felterjesztéséhez!

(Folytatás az első oldalról)

Ezt akartad Nagyúr?

Eléje tárjuk vármegyénk helyzetét. Nem soroljuk fel az elégedetlenséget, az engedetlenséget. Nem a fojtott vágyakat, a lappangó alatomosságokat. A „külföldre” áthangzó sirásokat, panaszokat se. A világ négy tájára szétszóródott, vagy még most is idegen jármot húzó magyariakról sem emlékezünk.

Nem, hogy ne legyen belőle összehasonlítás, vagy vád.

Mi ítéletet várunk Tőle Mert nem úgy járunk, nem úgy élünk ahogy azt Ő meghagyta.

A „külföldiek” számon tartották, csak mi felejtettük el az Ő intelmét: „Kicsoda az, aki görög törvényt igazgatná a rómaiakat? Avagy kicsoda az, aki római törvénnyel igazgatná a görögöket? Senki!”

Mert ez a magyar Nagyur hozzánk szóló intelme. Római törvényekkel nem lehet görögöket kormányozni. Nem szolgálhat magyar idegen érdekeket, nem pusztulhat idegen törvényekért. Az pusztuljon, aki a magyar törvényt, az „ösök” követését nem fogadja el.

Tonuzobát, feleségestől együtt élve temettette el István király.

Harctérről, munkamezőkről, műhelyből, irodából sok millió magyar ajkáról tör fel az ének: „Ah! Hol vagy magyarok tündöklő csillaga?”

Lelkiismeretünk törvényt napján mondd el még egyszer intelmeidet.

A gyászos öltözetben lévő magyaroknak, magyarul.

Ugy, hogy mindenki megértse !!

Makkai Endre

A hadirokkantak köszönete

Nehéz időköt élünk, országunk sorsdöntő háborút vív keleti és nyugati ellenségeivel s egy vármegye vezetése súlyos és nehéz gondokkal járó kötelességet jelent. De éppen ezért különös örömmel szögezzük le a tényt, hogy a vármegyénk vezetői a vezetés sokrétű munkájában hazafias, szíves kötelességüknek ismerik a hadirokkantak támogatását. Szolnok-Doboka vármegye th. kisgyűlése ugyanis dr. Schilling János alispán javaslatára 300.— pengő rendkívüli segílyt szavazott meg a Hadirokkantak, Hadiözegek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége Dési Csoportjának. Egyformán köszönet jár ezért gróf Bethlen Béla főispán, HONSZ országos tb. társelnöknek, valamint a javaslattevő Alispán urunknak. De köszönetünket küldjük a kisgyűlés minden tagjának is s kérjük, hogy a hadirokkantokról a jövőben se feledkezzenek meg. Mert a hadirokkantak ügye országos ügy és minden seb, amelyet jóságos kezek rajtunk begyógyítanak, begyógyult seb az ország testén is.

Dés, 1942 augusztus 14.

Magyarországnak sebb jövőt adjon Isten!

Huber Győző okl. gépészmérnök,
hadirokk. főhadnagy, csoport-elnök.

ERDÉLYI SZEMLE: Sütő Nagy László negyedszázados kitünő folyóiratának legújabb számában Finta Zoltán cikke a mai erdélyi ifjuság gondolkodását tükrözi vissza, Walter Gyula a csiki muzeum kérdését ismerteti, Balázs Ernő, Tóvisi Gyula, Hordóssy Iván, Tapsony Endre, Gyalay Domokos, Traeger Ernő, Huzella Ödön írásai s ezeken kívül több rovatcikk ismerteti az erdélyi viszonyokat. Megrendelhető Kolozsvárt, Szentegyház u. 30, vagy budapest V., Csánády-utca 6.

ISTVÁN KIRÁLY

Irtta: SZTOJKA LÁSZLÓ

Első István, magyarok királya, a történelem szerint 977 – 1038 között élt és 977-ben, miután feleségül vette a bajor Gizella hercegnőt, lett a magyar törzsek fejedelmévé, 1001-ben a pápa koronával tiszteli meg, s ezáltal Magyarországot a nyugateurópai államrendbe emeli. István megalapította a keresztény egyházat, megszervezte a vármegyéket, helyhez kötötte a nomád szenedélytől üzve egyre vándorló törzseket. Székesfehérvárott temették el és 1083 ban szentté avatták.

A hüvös és tárgyilagos történelem szerint István király Székesfehérváron nyugszik. Sietve tegyük hozzá: csupán mulandó teste. Mert amikor a vármegyékről, törvényekről, országbeosztásokról, hadseregről beszélünk, kereszténységről, kulturáról, Euró páról, mindezek mögött ott találjuk azt az időtlen szellemet, ami mindezekre szétsugározta alkotó és alapozó erejét,

Iszonyu erő és tekintett kellett ahhoz, hogy ezer esztendővel ezelőtt egy magyar agy és lélek annyira a jövőbe lánson, hogy keményítve szívét, önön véreinek csontjain át is a keresztény-Európába vigye népét, mert ezt látja a megmaradás útjának! Hogy vállal átkot és ellenzést s utat szakít a kereszt és Európa felé — ledöntve a pogány mitosz gyökérérejtű világát. Felsőhajt Koppány véres feje láttán, de tovább megy az uton, És ez az ut valóban az egyetlen volt, amin megmaradhattunk. A pogány-Magyarországot egy-kettőre széttörte volna, a keresztény Európa egyesített ereje.

És meglátta István a magyar küldetést! A hadászatilag és gazdaságpolitikailag független Dunatérségben a magyar az egyetlen államalkotó nép. Ezt érezte meg a nemzetiségekkel, akiknek helyet adott, ebben a szellemben nyerhettek életet a magyar előtt.

A mérlegen is tiszta szívvel álltunk, hogy a bekérezők nem viszonzták elgondolásunkat, nem a hibánk. hanem a tragédiánk

A Szentistváni gondolat a Dunatérköz vezetőnépévé a magyart teszi. A tétel ma is áll, sőt fokozottabban áll. Trianon bölcsőjéből kiszállt kérész-államocskák parodia-léte mutatta azt meg, hogy itt a magyar ököl, agy, sziv és kar tud teremteni, építeni és helyesen vezetni csak! Ma is ez a helyzet, a nemzetiségek számára termékeny ut, a magyar nép mellett együtt dolgozni a Dunasíkságon.

Senki se veszi zokon, ha annyi csalódás és tragédia után, szerepünket keményebb s józanabb kivitelben fogjuk fel, az emberiség minden tisztaságával azonban. István király se gondolt másra, mint a kemény és tiszta magyar mellre s agyra, ami a Dunamedence betöltő s irányító tartalma.

István király ma is velünk van. Buzdít, rosszal, helyreigazit, segít. Szeme századokba kémele. Azt izeni, hogy olykor önmagunk ellenében is tennünk kell a jövőért. Zárt ajku, acélos szemű élet ez. De így van rendjén, Hivatást csakis így lehet teljesíteni a Duna-Tisza-Szamos tájon. Éber, kemény kiállással, bágyadt me-rengés nélkül. Mint egyezer körül.

HALLGASSA MEG SZIVÉT A PHILIPS ELEKTRONHÁZBAN!

Bájos, fehérköpenyes leány átad egy hallgatósövet, amelyet vékony vezeték köt a falhoz. Az ember ráhelyezi a szívére, úgy, ahogy az orvosok szokták lehallgatni a szívverést. És ebben a pillanatban a szemben lévő falon másfél méteres nagyságban megelevenedik a szívünk! Ott lüktet, pirosan a falon, fények gyulladnak ki és a mi legsajátabb — szívverésünk hangosan dobog a fali óriásszívbe, mintha valami nagy gép zakatolna. Olyan élmény ez, amelynek, azt hisszük párja sincs. Pedig csak egyike annak a száz és száz műszaki meglepetésnek, amelyek a Philips Elektronházban ennek a sokoldalú, nagy világcégnek ötletes gépeit, gyártmányait demonstrálják. Az óriásszív a Philips hang-erősítő berendezésnek meghökkenítő szemléltetője. De van itt egy másik teremben még egy olyan látványosság, amelyre évek múlva is emlékezni fogunk! Az ember belép egyteljesen elsötétített szobába, amnylyben kicsinyített vasúti hid áll. A hidra sínpar fut fel... és a sínre rászalad egy kicsinyített vonat, végigfut a sín-en át a hidon. A hid a legkisebb kilengését is felnagyítva mutatja be a falon egy szellemes készülék, amely arra van hivatva, hogy a műszaki világnak az ézítkezéseknél használt anyagok szilárdságvizsgálatánál, tartóssági megterhelések méretezésénél fontos támpontot nyújtson. Neve: Philips-oschilográf, magyarul: Philips rezgésmérő. A sötétben futó szellemvonat a szellemhídon a laikusoknak is elfelejthetetlenül példázza, hogy Philips a megérthetlent is mérhetővé tudta tenni!

A Philips-pavillon minden egyes terme ez ötletesnél ötletesebb, érdekes és egyben hasznos látványosságok tárháza a mostani Budapesti Nemzetközi Vásáron. Ötszázötven négyzetméter alapterületen épült fel a Philips kiállítási palota, tetején háromméteres védjegy-jelvényvel. Külső felépítésben nemes magyar izlés-sel — bozzai Bozzay Dezső okl. építőiparművész alkotása —, tágas termeiben pedig a Philips világcég minden csodájával.

Azt, hogy az 1943. évi rádiókészülékek újdonságait is már bemutatja itt a Philips-gyár, talán nem is kellene külön mondanunk. Az évről-évre tökéletesebbet alkotó Philips rádiógyár idén szinte önmagát mulja felül a bemutatott pom-zás új vevőkészülékeivel. A legnagyobb feltűnést itt egy szivardoboz nagyságu, helyesebben: kicsinyesű rádiókészülék kelti amelyből kristálytisztán csendülnek fel a legszebb, legfinomabb zenei hangok.

Philora fényforrások, Philips-zsebdinamó lámpák, Philipsvillamos, szap-panozás nélkül működő borotvakészülékek. Metalix-Philips röntgenkészülékek, Philips-rádiók, rádiócsövek, hangosfilm-leadókészülékek, villamos hegesztőkészü-lékek és hegesztőpálcák, egyszóval a műszaki világ érdekesítő újdonságai használatban és szellemes, megkapó, meghökkenítő demonstrálással láthatók a Buda-pesti Nemzetközi Vásáron a Philips kiállítási palotában, amelyhez hasonlítható látványosságot eddig leteljebb dollármilliókba kerülő filmrevükön láthatunk...

Erdély

a tudomány szolgálatában

Irtta: Dr. VÉKÁS JÓZSEF

Az „Erdélyi Muzeum-Egyesület”, melynek alapítását az erdélyi országyűlés pontosan 100 év előtt határozta el, ezévi vándorgyűlé-sét, — ismeretterjesztő és tudomán-yos előadások keretében, — Désen október hó 11—13. napjain tartja meg.

„Az Erdélyi Muzeum-Egyesületnek, mint társadalmi alapításnak célja az 1841—43. évi erdélyi országyűlésen elhatározott és 1859-ben Kolozsvárt megalapított Erdélyi Nemzeti Muzeum fenntar-tása, fejlesztése, gyűjteményeinek tudományos feldolgozása, a tudomán-yos művelése, a honismeretnek és általában a magyar tudomán-yosságnak és közművelődés-nek előmozdítása”.

Az egyesület vándorgyűlések tartását 1906. évben határozta el.

Désen 1910. október hó 9—10. napjain tartotta V-ik vándorgyű-lését, mintegy jelezve, hogy gróf Kemény József és gróf Kemény Sámuel könyv, kézirat és ásvány-gyűjtemény felajánlásával felve-tődő és lehetővé váló muzeum-alapítási tervhez Doboka megye közgyűlése ötödikként járult hozzá

32 év után újra városunkban fog időzni Erdély legrégibb, leg-több vihart kiállott tudományos egyesülete. Az az egyesület, me-lyet már „csirájában csak ma-gyarok és székelyek támogattak, felállításának szükségességét is csak ők látták” — mondja Szabó T. Attila kitünő történeti leírásában.

Hozzátehetjük: a mi harcra kész ragaszkodásunk tartotta meg s jövőbeni megmaradása is csak a mi tudomány szeretetünkötől, szá-zadokon át kialakult lelki-ségünk éberségétől függ!

A már bejelentett 18 előadás keretében szóba kerül. Szolnok-Doboka vm. magyarságának történeti sorsa; a dési református templom története; a Szolnok-Doboka megyei birtokviszonyok változása és hatása a vármegye magyarságára; Szolnok-Doboka vármegye természettudományi ér-dekességei stb.

Szeretettel készülnék fogadá-sukra!

Epedve várjuk a tudomány ha-misítatlan igazságait nemzeti ön-tudatunk megerősítőre.

Szeptember közepére elkészül

az új dési toronyóra

Az új dési toronyóra érdekében folyik a gyűjtés, ennek során a kereskedő-íparostársadalomra hárulna a nagyobb áldozatkészség vállalása, hiszen a pontos és hivatalos közóra elsősorban az ő ér-dekük, ezideig, sajnos, éppen ez a két fontos társadalmi réteg mutat kevesebb érdeklődést, aminek meg kell változnia. Csúry Ferenc szegedi toronyórás leg-utóbbi levele szerint — szeptember kö-zepére leszállítja az órát. — Az órakölt-ségre Lenkey Lajos egykori dési órás, ék-szerész-mester 50 pengőt küldött. Az ő pél-dája buzditólag kell hasson Dési törzs-pogláraira is.

„ÖRHELYEMEN ÁLLOK!...”

(Szent István napi gondolatok)

Ebben a zürzavaros, fejetetejére állított világban, olyan nehéz nekünk, törekény kicsi embereknek, épu, mint népeknek és nemzeteknek nyugodtan, bátorságosan megállni, s a reánk bízottakat hűségesen teljesíteni. A reánk zúduló csapások, gyötrő bizonytalanságok között olyan könnyen megtorpanunk, elfáradunk, elcsüggedünk, közülünk még a legerősebbek is megínognak. Ilyes próféta, az ótestamentum óriása is így roskadt le egyszer egy fenyőfa árnyékába és fölszakadt szívéből a keserűség: „Elég Uram, vedd el az én lelkemet, mert nem vagyok jóba az én atyáimmal!”

Mellette szél száguldott, földindulás morajlott, nagy tüzek égtek és elhomályosult szemével nem látta az Istent. Ugy tetszett neki, hogy élete, minden munkája és erőfeszítése egy elfajult, elkábult társadalommal és néppel szemben hiábavaló és haszontalan.

Sokszor vagyunk mi is Ilyéshez hasonlóan ebben a köröskörül lángborult gyűlölködő világban, melyben az önmagát tépő, marcangoló ember kárhözata felé siet. Ma, amikor, naponként annyi drága élet lobban ki és semmisül meg; amikor pótolhatatlan kulturértékek mennek tönkre. *Hogy tudjak én megállni bizakodással, bátorságosan jobb jövő reményével a szívemben, amikor minden inog alattam s körülöttem? Hogyan tudjam magamnak, szegény kereszthordozó, oly sokszor halálra szánt népemnek számára megtalálni a biztos talajt, remélni, munkálni egy igazabb magyar jövőt?!*

Sokszor kerítik lelkünket hatalmukba ilyen gondolatok és tépelődünk, törperegünk magunkban, mikor és hogyan tudunk bátorságosan és biztosan megállni ebben a ködös, zürzavaros világban?!

Én biztos kiindulási pontnak azt tudom látni: legyünk először is szívünk mélyéből meggyőződve arról, hogy Isten öröktől tova kiválasztott bennünket a világ teremtése előtt. Ő vezeti, irányítja kézenfogva úgy a mi törekény sorsunkat, mint kereszthordozó népünk életét.

Mélyen, az idő és történelem rétegei alatt van egy világteremtés előtti végzés, mellyel kijelölte népünk élet-

utját, hogy ingoványban, tengerfenéken, erdőkön át utat rajzolt Ázsia keleti partjaitól a Duna-Tisza völgyébe, hogy ide kerüljön, telepedjék meg és töltsse be öröktől fogva elhatározott akaratát, itt álljon őrt 1000 esztendeje kelet és nyugat kapujában. Istennek ez az örök végzése erősítette meg népünket egy évezred viharai között, török—tatár—osztrák—román elnyomatás gyötrelmei között. Ez a tudat acélozza hős katonáink izmait ma is, amikor a Kárpátokon túl ezer kilométerek távolságában harcol az istentelen bolsevizmus, a Sátán fiaival. Ez a tudat kell bátorságot és biztosságot adjon nekünk is, akik idehaza, a belső fronton teljesítünk kötelességeket, törünk át minden bajon és nehézségen.

Ör helyemen állok! Ide rendelt engem az Ur isten! Legyek bár parányi pórszem, vagy százezrek és milliók sorsának irányítója, egyszerű napszámos, vagy vezető államférfi, az Isten rendeléséből és öröktől fogva elhatározott akaratából vagyok helyemen. Akár a fronton teszem kockára életem, akár a cséplőgépnél végzem kötelességem, akár az ekeszarvát fogom, vagy az iskolában tanítok, prédikálok a szószéken, sebeket gyógyítok a kórházban: Isten rendelt ide, ő állított ör helyemre, ahol szívem utolsó dobbanásáig hűséggel kell megállanom!


Ez a tudat és meggyőződés kell áthasson mindnyájunkat mindig, de még hatványozottabban ezekben a bizonytalan, válságos időkben, melyekben mint az ösköldben a világ teremtésekor, kavargó, forrong ma minden. Hidjuk rendületlenül, hogy bármily kicsiny pórszemek vagyunk, az örökkévaló Isten fölhasználna bennünket egy jobb, egy igazabb, egy emberhez méltóbb világ kialakításának nagy és csodálatos munkájában alázatos és engedelmes eszközül.

Ör helyemen állok! Isten helyezte ide, ő rendelkezik velem! Ezt ismétlőgetjük el naponként munkánk kezdetekor, amikor reánk nehezedik az élet és ezzel bátorítgassuk magunkat is és minden drága testvérünket!

Farkas Albert

Rádió, csillár, elem, asztali és éjjeli lámpák, villanyvasalók, legmodernebb kivitelben, olcsó árban a Szentbenedeki Elektromos Művek R. T. dési és szamosújvári üzleteiben szereshetők be. Kérjen díjtalan bemutatást, ajánlatot! Szakszerű, pontos javítás.

ODOL



Erzékény fogak részére

FOGPÉP

Magyar világ

Nagy Lajos

és a magyar birodalmi gondolat kivirágzása

Hatszáz esztendeje, hogy a „nagy” jelzővel ékesített Lajost, magyarok királyát, megkoronázták. A magyar génusz gyult ki a fiatal király tetteiben, aki európai birodalomra emelte Magyarországot. Hire egész Európát bejárta, Harcos volt és bölcs, egyszemélyben. Látókörében benne izzott a jövő, Európa, a faji küldetés történelve, Európa legerősebb birodalmaként áradt híre országunknak akkor... „Magyar tenger vizében hunyt el — Észak, Kelet s Dél hulló csillaga”... Európa vezető egyéniségei nemegyszer ültek össze Lajos udvarában, Felállította a magyar egyetemet! Tündöklő kor volt, tele fényvel és erővel, A magyar kard, a magyar szellem irányító volt Európában. Fekete föld, égbeszökő hegyek, morajló tenger, mind a mienk volt. Lehetetlen torró sodás nélkül gondolni Lajos király birodalmára, Példa arra, hogy a magyar alkotókészség és faji erő előtt nincs lehetetlen. (Sz.)

Szobafestést, mázolás, címfestést és templomfestést olcsón és jól elkészít, vállal, a 32 éve fennálló **KISS PÉTER CÉG, DÉS.** Műhely: Kossuth L. u. 8. Lakás: Kovács S. u. 57.

Csütörtöki levelek

Levél egy modern lányhoz...

(Dés.) Kedves kisasszony, ki szembe jött velem minap az erős déli verőfényben, barnára festett arccal és ordító sebőrökre színesített szájjal, nyári szándáljából kilógó festett lábörmeivel, oldalán egy „áramvonalas” vállu ifjonccal, engedje megmagyaráznom, hogy miért kaptam el hirtelen kétségbeesetten a fejem:

Az ifjonchoz így beszéltem:
— Tehát holnap hatkor randi, stimmt?

— Rendicsek — sugta az ifju.
Ekkor kaptam el fejem — ez már sok volt!

Barnára festett bőr, sebőrös száj és köröm és randi... Stimmt azaz rendicsek?

Nem, kisasszony, ez nem megy így. Tessék hazamenni és lemosni mindent magáról! Nekünk ebben a vérzivatarban honleányokra és családnyokra van szükségünk, másképpen nem tudunk biztos jövőt építeni. A „modernséget”, a tiszta kulturált arc, sima viselkedés s a szép művelt magyar beszéd jellemzi. Az ön dédnagymamája nem ismerte a ruzst, s a huzott szemöldököt — háztája mégis új magyarokat nevelt a nemzetnek. Nem gondolunk mi az egykori dobos, hazafiaskodó irányzatokra, de az ősi, szép, derűs magyar világra, amikor a nő központja volt a családnak, békében-vészben egyaránt. Milyen kellem, tisztaság, derű árad az Ön piros lábujjaiból például ezzel szemben? Önt családnya korában is az ötörai tánc és a rómi fogja érdekelné, — a gyermeket majd a szobaleány ügyeli, ugye?

Szerencsére kevesen vannak, kisasszony.

Lemosakodni és megtanulni helyesen beszélni magyarul! Nem a „randi” a fontos ebben az élet-halál harcban, nem a „guzmapofa”, hidje el.

Jöjjön velünk szemben a déli verőn egyszerű, sima, természetes arcával, tiszta lányos mosolyával, szemöldökkel! — s meglátja, nem fordítjuk el a fejünket, sőt megnézzük büszkén: ez a lány is a mi fajtánk! (Sz.)

Kis magyar novellák

Két keszkenő

Írta: Szolga Dező

A buzamezők felől idehangzó ének lassan elhalkult, a tájat sárgás alkonyi párázat vonta be, aminek tompa fényében az öreg Nagy-Szamos csillogó pántlikaként illant tova Dész felé.

Bogarak zümmögtek az őszi alkonyban — a csónak lassan ingott a vizen.

Barna Ádám merően figyelte a vizet s a háló enyhe mozgását, — Vajjon kifogók e valamit?

Annára gondolt, a szöke Dunántulról elhozott feleségére, akinek meleg, kék szeméből az élet áradt szíve felé. Két éve, hogy idehozta a Szamos tájra, sziklák, hegyek, barnuló buzamezők közé...

Holnap van a születésnapja és ott a dési boltban olyan szép keszkenőket látott, jó volna megvenni egyet...

Háta mögött, az apró faluban

kigyulltak a fények. Dübörögve érkezett haza a csorda. Barna Ádám behunyta szemét. A tiszteletes ur szavaira gondolt, aki a kulturházban minap arról beszélt, hogy telepedtek le itt a Szamos mellett őseink, hogy harcolt László király a kunokkal, hogy jött a tatár... hogy néptelenedtek el a magyar falvak... Kemény arcok, röpülő kopja, görbe kard villant előtte: a mult... Amikor kisfiát keresztelték, azt mondta a pap: — Ezek a kis-magyarok foglalják el majd ismét a Szamos tájat!

A háló megmozdult. Erősen benyulva rántotta ki — méteres harcsa vergődött a csónak mélyén...

...Dészen szép pénzt kapott érte. Két kendőt vitt haza a születésnapra — a két legszebbet!...

Amikor az őszi napfényben csillogó öreg Szamos mellett haladt el, vidáman odakiáltott:

— Jövök a többiért!...

Hajlik a búza...

A föld most teli van, dús és megáldott. Aranytenger mossa a látóhatárt. Hajlik a búza, könnyesöben ázott. Bús fejét lehajtva s várja a kaszást.

S a kaszás jó és ijedten döng a föld. (Sok kicsi füvirág összeharangoz.) Jön, mint a Végzet, Sors, győzhetetlen hős. A vállán a kasza s derékán kaszatok.

S amint egyet lép: Suhog a kasza s hull, hull a vetés, dőlnek az ázott rendek. S mögöttük sorban, a szemhatáron túl, fölűneveznek az örök keresztek.

Bartalis János

Erdélyi Magyar Olasz Ásványolajipar R. T. dési gyártelepe

Nagybányai ut 1. (ezelőtt Bélahegy ut 5.)
Telefon: Dész 81.

Központ: Budapest, IV., Kristóf tér 3.
Telefon: 184-606.

„EMOLIN”
Gépszir, kocsikenőcs, kenőolaj, gázolaj, petroleum, motalkó, benzín.

Az északerdélyi bucsu

(Dés.) Északerdély legjelentősebb román bucsujáró helye, a fűzesmiskolai, szerintük „nyikulai” bucsuhely, a régi templomban lévő szentkép, melyet a hitrege szerint egykori vándor-szerzetes papja, könnyezni látott...

Nézem a dési uccát — tizes, százas csoportokban, énekelve, egyházi zászlók alatt vonul a megyébe a 14. században beszívargó és a magyar kard árnyékában elszaporodó nép — ezt értem, de nem tudom mért kell az egyházi zászlókat piros-sárga-kék nemzeti színekkel (virágból) feldiszníteni... Kiszöknék „odaáttra”, visszajönnék, mert ott nincs fizetés, élelem stb. És mégis miránk „panaszokodnak”, illetve egyházi férfiak sötéten lengő vészes szakállától irányítva már külföld felé játszáknak meg a „mártírt”.

De nem értem magunkat, lengőszakállu egyházi férfiu kétszeres államségélyt kap, magyar pap és tanító még mindig rendezetlen...

Iszonyu, nyomasztó légkör a magyar szívében — a falucskák templomaiban már 1620-ban elnémult a magyar harang, s a megmaradt pár hívőt átvitte a domnu parinte lengő szakállával...

Értem én már... itt az elnémult harangok földjén a sötét játszmát, ami már államellenes, amit már törvényesen meg kell fékezni!

Vonulnak Mikola felé!...

Es a nőkön, férfiakon, elboruló szemekkel látom az ősi magyar viselet egyes régi, kopott darabjait! Himzett, gyöngyös boglár maradvány, fekete-piros csallókői mellénykék, székely motívumu kendők és kötények... Magyar, magyar, magyar! Az ősi viselte, akit Ferenc Jánosnak, Bagoly Pálnak, Kovács Istvánnak hívtak, de aki elvérzett Erdély védelmében s a néptelen falvakba beszívargó idegen faj magába szivta az utódokat. Beült a kihült házi tűzhelyre s a gyerekből már nem magyar lett... Ezek az emberek itt mind magyarok, majdnem mind, arcuk, szemük, viselet maradványuk magyar, de nevüket idegenesen írják s már nem tudják azt, hogy magyarok...

...A dési uccán csend van — az északerdélyi faluk felől ömlik az idegen s az idegenbe felszívott magyar nép... Csend van... Hiszen az elnémult harangok kísérteties némasága nyelve nem pöröl a magyar végtelenséggel immár... Állok és beharapom a számat... Mert harcoltunk, Erdélyt védtük és nem ügyeltünk a beszívargókra... A Nagy-Szamos ezüstösen csuszik az őszbe hulló mezők között... S észreveszem, hogy könnyezek, mint ama idegen szent egykor ott a mikolai fatemplomban, ahogy a hitrege mondja... (sz.)

Tiszta beszéd

Oszlassunk el bizonyos ködöket.

Désen közelmúltban kormányok közti megállapodás értelmében német-olasz vegyesbizottság járt, megvizsgálni a nemzetiségek helyzetét, tulmaradt erdélyi részeket, a magyar kisebbség sorsát figyelte meg a bizottság közelebbről. Ennyi a puszta tény és ebből a sötétben bujtogatók csak maguk fáradságára szöhetnek olcsó és valótlan álmokat.

Mi elismerjük, hogy lehet sérelem, panasz itt-ott, az ember rendszerei muló földi dolgok, különösen ebben a világégésben, amikor a tulfeszített hivatalos munkába olykor téves kis kicsuszások eshetnek, de éppen úgy érhet sérelem stb. — magyart is.

Am már államellenes, nemzetellenes a megrendezett és bujtogatót sötétben történő álha-

zafias nemzetiségi „mártírkodás!”

A bizottság ajtaja előtt például igen sok Cs.-nyi román állott. Egy dési román ügyvéd, ezt megfigyeltük, odamegy egyikhez — Neked mi a panaszod? — Nekem semmi, de a popa azt mondta jöjjünk be.

— Désaknáról bejött egy dúsgazdag román vállalkozó, aki ezeket vesz fel a magyar állam pénzéből. — Magának mi a panasza? sugott oda egy izzó szemű hegyiember. — Semmi, de R. ur (volt dési nemzetipárti vezető) azt mondta, jöjjenek be, legyünk többben, lássa a bizottság.

— Kevés az élelem — ez volt a fő panasz, mintha a háborus Romániában a csomó mamaliga nappal Kánaán volna! De német s olasz területen se esznek ma többet, nem beszélve francia, görög polgárról, aki előtt egy szem krumpli: gyémánt. Ebből sérelmet csinálni?

Satöbbi, satöbbi.

Az erdélyi magyar nyugodtan szemlélte a sötétben folyó bujtogatót, de most azt mondja: elég. Az édes magyar rónákat, a porladó ősi csontokat, gyermekeink jövőjét, mindazt ami a magyar örökéletet jelenti, alkalmadtán oly keményen megtudjuk védeni, hogy a kiálló magyar erő, az évezredek történelmi magyar, pillanat alatt semmibe rugja a sustorgó hangyabolyokat! Mindazt, ami már állam és nemzetellenes!

Kormányzó Ur válasza a szolnokdobokai vitézi szék hódoló táviratára

(Dés.) Szolnok-Doboka vármegye vitézei vitézi esküjük letétele alkalmából — hódoló táviratot intéztek a Kormányzó Ur Ófőméltóságához. Az Országos Vitézi Szék folyó évi július hó 6-án kelt 1578—1942. számú leiratában, arról értesíteti a dési szék-kapitányt, hogy a hódolótáviratot a Kormányzó Ur Ófőméltósága elfogadni kegyeskedett és megbizta a Vitézi Széket, hogy köszönetét tolmácsolja.

Közellátási tájékoztató

Az ipari növények termesztésének fokozása. Minisztériumi rendelet értelmében, az aki 15 kataszteri holdat meghaladó területű szántóföldi művelés alatt álló ingatlanon gazdálkodik, a szántóföldi művelés alatt álló ingatlan 7 százalékának megfelelő nagyságú területen főterményként ipari növényt köteles termelni. Ipari növénynek kell tekinteni a napraforgót, a repcét, az olajlent a szójababot, a ricinust és a kendert. Az a gazdálkodó aki 1940—41., vagy 1941—42. gazdasági évben cukorrépát termesztett, köteles az 1842—43. gazdasági évben is legalább ugyanakkora vetésterületen cukorrépát termesztetni. Ugyanez vonatkozik a dohánytermelőkre is. A gazdálkodó köteles minden év szeptember 30-ig bejelenteni, hogy mekkora területen kíván ipari vagy cserenövényt termesztetni és kölcsönvetőmagot igényel-e. A bejelentőlapot a községi elöljáróságtól kell kérni.

A bérceplők árpafeleslegének beszolgáltatása. A közellátásügyi miniszter rendelete értelmében a bérceplőgéptulajdonosok a gépkeresetnek azt a részét, amely az etető, gépész és fűtő cséplőrészenek kiadása után, mint felesleg mutatkozik, kötelesek a Hombárnak beszolgáltatásra felajánlani.

A HÉT

Szerkesztőségi fogadó órák: naponta déli egy óratól — keltőig. Ugyanez időben a szerkesztőségi távbeszélő-szám: 149.

A szamosmenti falvak

magyar vezetőit kérjük hetenként küldjenek pár sort falujuk életéről, gazdasági, kulturális hírecskéik, kívánalmak, panaszok stb. — komoly megszürésben mind érdeklődésre tartanak számot.

Az oroszhegyi tűzvész

intő példája...

Az oroszhegyi szörnyű tűzvész mélyen megrázta Székelyföld lakóinak lelkét, ezzel együtt cselekvő együttérzés fordul az egész országból Oroszhegy 32 gazdája felé, akiknek negyedmilió pengőt érő házuk, gazdasági épületeik, felszerelésük, bútorzatuk esett áldozatul. Tragédiájuk súlyosságát fokozza, hogy a községben csupán egy ház volt biztosítva. Kiszámítottuk, ha Oroszhegy lakosai cseréptetőzetű házuk után 1000 pengőnként évi 270 pengőt, zsindeletetőzetű házuk után pedig 1000 pengőnként évi 830 pengőt fizettek volna a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél, úgy a Szövetkezet most teljes kártérítést nyújtana a kárvallottaknak. A Gazdák Biztosító Szövetkezet, ez a szinmagyar és keresztény vállalat egyébként nyomban a kormány gyorssegélye után elsőnek 5000 pengőt ajándékozott a község bajbajutott lakosságának. Nemes példaadó tettéért Erdély lakossága még jobban szívébe fogadja a Gazdák Biztosító Szövetkezetét.

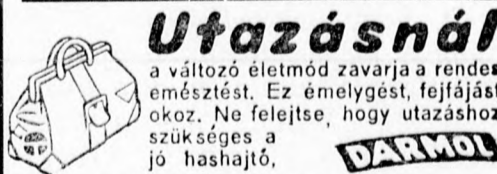
Háziaszonyok figyelmébe!

Minden nap friss csőtészta kapható a dési keresztény magyar fűszerkereskedésben. Gyártja a „Koréh” péküzem!

Az Erdélyi Helikon augusztusi száma

közi Illyés Gyula naplóját Erdélyről és Kolozsvárról. Kovács László „Harcunk Erdélyben” címmel Tusa Gábor hasonló című könyveinek kapcsán az erdélyi magyarságnak az elmúlt 22 év alatt folytatott küzdelmeiről, a küzdelem eszméi és szellemi irányairól ír nagyobb tanulmányt. Vita Zsigmond, Bíró Béla, Kiss Jenő, Szemlér Ferenc, Örvös Lajos, Óz János, Molter Károly, Szabó István, Térey Sándor, Paku Imre, Réthy Andor, Szabó István, Jékely Zoltán, Szöllösy András, Bíró Béla és Lakatos István cikkeit közzli még a lap.

Az Erdélyi Helikon címe, ahova előfizetések és megrendelések küldendők: Kolozsvár, Mátyás király-ter 7. I.



— A bánffy ut közepén állott volt cukrosbodét, a város lebontatta mert rozoga a szükségtelen helytöltő volt. Helyére majd izléses reklámozlopot emelnek.

A SZÉRI (aug. 25.) magyar gazdanap-ra megjelenést Mihály Károly ref. lelkésznel kell bejelenteni. A rossz utak miatt célszerű már 22-én kiutazni, a rendezőség gondoskodik lakásról. Az egytálétel s egy üveg sörből álló közebéden való részvét (3,50 p.) a széki lelkészi hivatalban jelentendő be.

„Nagyvárosi fényt” jelent Désen az egyik főtéri patika lila színben villogó esti gyógyszer-reklámja. A főtér esti arcát kellemesen szépíti.

Budapesten a kenyérváltójegyre

a pékek általában nem szolgálnak ki se kenyéret, se zsemlet — panaszolják a szamosmentéről felutazók! Éttermeknek, nagyüzemeknek adnak el nagy mennyiségeket, 10—20 dekával nem bajlodnak... Tekintettel arra, hogy ez közállatási kihágást is képez, a fővárosi hatóságokat ellenőrzésre és intézkedésre kérjük.

Az Erdélyi Magyar Olasz

ásványolajipar r. t.

dési ipartelepén

történt ismeretes visszaélés megvesztegetési részét (pénzügyőrök, raktárnok szerepe) szept. 7—9-én tárgyalja kir. a törvényesék.

A dési „tojáskirály”

— az árdragításért Désen 500 pengőre ítél Berkovics, a kolozsvári táblán 1 évi börtönt kapott!

2 havi fogház

a legkisebb büntetés határátlépésért ezentul!

A szerkesztő postája

Előfizető Dés. Házassági kölcsönt völegénye igényelhet. Akkor kaphatnak h. kölcsönt, ha összfitetésük a 300 pengőt nem haladja meg. Legmagasabb házassági kölcsön: 1000 p. — „Szívva” A csalágyűjtés főbizománya a Magyar Gabonakereskedelmi R. T. Debrecen, Piac-utca 45. — Nehéz helyzet. Jogi munkatársnak szerint — az ügyet azonnal peresítheti. M. J. Galgó A kért cím: Budapest Akadémia u. 1. Válaszolni fogunk. — Rendelteszám. A hivatalos lap június legelső száma közölte. R. János Ebben a korban már nem veszik fel hadapródiskolába, Négy vers. Sokat kell olvasnia. Ezek az első kísérletek még éretlenek. J. Szamosujvár. Folytatásos regény közlésére, sajnos, nincs helyünk. Rettegő olvasó. Felelős szerkesztőnk levelet irt ügyében, a választ egyenesen Önnek adják meg. H. L. Nagy-Ilonda. A kir. ügyészséghez forduljon. Beadványa illetékmentes. Magyarlőposi lapbarát. Kérését megpróbáljuk teljesíteni.

Kiadói posta

Értesítés. Lapalitisztünk, Dobokán Sándor, katonai szolgálata következtében postán történik a lapküldés. Esendékes előfizetéseket névsorát itt adjuk, kérjük az összegeket a Turul-nyomdába küldeni: Almay Józsefné július 1-től, Bányai Sándor jun. 1-től, Barcsay Mihály aug. 1-től, Dr. Csídey jun. 1-től, Franc Jenő aug. 1-től, Italközpont aug. 1-től, Dr. Jónás jul. 1-től, Wolf kereskedés aug. 1-től, Zukerman del cég aug. 1-től, Koréh Pál jul. 1-től, Dr. Léner jun.-tól, Kiss P. aug. 1-től, Makkai ref. tanító febr.-tól, Purman Dezső aug. 1-től, Rosenthal szabó jul. 1-től, Stössel cég aug. 1-től, özv. Geistné aug. 1-től esedékesek.

Szamosvidék

Nemzetpolitikai, társadalmi és közgazdasági hetilap

Felelős kiadó és szerkesztő: Sztójka László

A lapbizottság tagjai: Antal Dániel Emge igazgató, P. Beke Kázmér plébános, Farkas Albert ref. lelkész, Husz Odón tanügyi főtanácsos, Makkai Endre népművelési titkár, Szöke Béla igazgató-tanító, dr. Vessényi kir. közjegyző, dr. Vékás József, az Erdélyi Párt megyei tagozatának elnöke.

A „Szamosvidék” munkakörének főmunkatársai: Flórián Tibor, Huber Győző, Mohi Sándor, Varró Dezső, Grót Wass Albert

A kiadóhivatal vezetője: Máthé Zoltán.

Szamosujvári fiókiadóhivatal: „Turul” papirkereskedés Főter 2.

Előfizetési ára egész évre magánosoknak 10 pengő. (Bankoknak, vállalatoknak, közületeknek 40 pengő). Hirdetéseket a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők. (Helykötés nincs).

Kéziratokat nem ad vissza és nem őriz meg a szerkesztőség.